

STANOVISKO K VODNEJ POLITIKE PRI NÁKUPE OBCHODNÉHO TOVARU

LIDL SLOVENSKÁ REPUBLIKA, V.O.S., JANUÁR 2021

WWW.SPOLOCENSKAZODPOVEDNOST.SK/SORTIMENT

OBSAH

1.

VÝZVY

3

2.

NAŠA ZODPOVEDNOSŤ

4

3.

ZÁSADY UDRŽATEĽNÉHO VYUŽÍVANIA VODY

5

3.1.

HOTSPOT ANALÝZA: OBLASŤ SLADKÁ VODA

5

4.

NAŠE OPATRENIA

7

4.1.

OPATRENIA V DODÁVATEĽSKÝCH REŤAZCOCH

8

4.1.1.

OVOCIE A ZELENINA

8

4.1.2.

KVETY A RASTLINY

8

4.1.3.

TEXTILNÉ VÝROBKY

8

4.1.4.

SUROVINY

10

4.1.5.

NEAR-FOOD

10

4.2.

OPATRENIA V NAŠICH PREDAJNIACH

11

4.3.

PROJEKT „NENECHAJME TO PLÁVAŤ“

11

4.4.

KOMUNIKÁCIA

11

5.

ZDROJE

12

1. VÝZVY

Voda je životne dôležitá látka – ako pre ľudí, tak aj pre prírodu. Je základom pre život a pre udržanie rozmanitosti druhov na našej planéte. Pokrýva viac než dve tretiny povrchu Zeme – prevažnú časť však tvorí slaná voda morí a oceánov. Tá je na rozdiel od sladkej vody pre ľudí a pre väčšinu zvierat a rastlín nepoužiteľná.

**Poľnohospodárstvo
je zodpovedné
za 70 % spotreby vody.**

V roku 2010 definovali Spojené národy prístup k čistej vode ako ľudské právo. Avšak použiteľná sladká voda predstavuje iba 0,01 % celkového množstva vody na Zemi. Navyše sú celosvetové zdroje sladkej vody rozdelené nerovnomerne. Nedostatok vody postihuje niektoré oblasti výraznejšie než ostatné. K tomu sa pridávajú sezónne výkyvy: dlhotrvajúce suchá v letných mesiacoch spôsobujú pokles hladiny podzemnej vody a riek aj v oblastiach s bohatým výskytom vody. Príliš vysoké množstvá zrážok môžu zase spôsobovať záplavy.

Kým svetová populácia zaznamenala za posledné storočie takmer štvornásobný nárast, spotreba vody rástla viac než dvojnásobne rýchlejšie. Najmä rastúca výroba potravín, textilu a iného spotrebného tovaru môže z dôvodu spotreby a znečisťovania vôd viesť k nedostatku a k nespravodlivému rozdeleniu vodných zdrojov. Tlak na regióny s obmedzenými zdrojmi vody zvyšuje aj zmena klímy. V dôsledku toho bude stále väčšia časť obyvateľstva postihnutá nedostatkom vody. Tak budú vznikať čoraz väčšie vodné riziká – teda situácie, v ktorých budú škody v súvislosti s vodou oveľa pravdepodobnejšie.

Obchod s potravinami spotrebuje v priemere 47 litrov vody na euro obratu, čo je výrazne viac, než spotrebujú iné oblasti¹. Nedostatočná prístupnosť vody predstavuje riziko najmä pre dodávateľský reťazec. To platí predovšetkým pre poľnohospodársku prvovýrobu, ktorá je celosvetovo zodpovedná za 70 % celkovej spotreby vody. Poľnohospodárstvo okrem toho používa pesticídy a hnojivá, ktoré pôsobia negatívne na kvalitu vody.

Najmä v dôsledku nákupu obchodného tovaru nesie obchod s potravinami zodpovednosť za starostlivé zaobchádzanie s vodnými zdrojmi. Nejde pritom len o spotrebu, ale aj o možné znečistenia. Z toho dôvodu má zodpovedné zaobchádzanie so zdrojmi sladkej vody dôležité miesto v stratégii trvalej udržateľnosti spoločnosti Lidl.

V tomto stanovisku sa venujeme zaobchádzaniu so sladkou vodou pri výrobe a spracovaní potravinových a nepotravinových produktov našich vlastných značiek, Near-Food produktov našich vlastných značiek, ovocia a zeleniny, kvetov a rastlín.

2. NAŠA ZODPOVEDNOSŤ

Udržateľné využívanie vody nie je pre Lidl úlohou do budúcnosti, ale aktuálnou témou súčasnosti. Rôznymi opatreniami prispievame k ochrane zdrojov sladkej vody v rámci celého reťazca a k zníženiu jej spotreby a znečisťovania v našom dodávateľskom reťazci.

Osobitný dôraz kladieme na ochranu a zachovanie prirodzených zdrojov vody po celom svete a v rámci nášho manažmentu využívania vody pracujeme na uvedomelejšom zaobchádzaní so sladkou vodou. Do nášho sortimentu patria aj produkty, ktoré sú v krajinách svojho pôvodu spojené s vodnými rizikami. Ide o také množstvo vody, ktoré má pre používanie vo výrobe negatívny vplyv na dostupnosť vody v príslušných oblastiach a na kvalitu vody v dôsledku znečistenia. Týka sa to najmä poľnohospodárskych výrobkov či nepotravinových produktov.

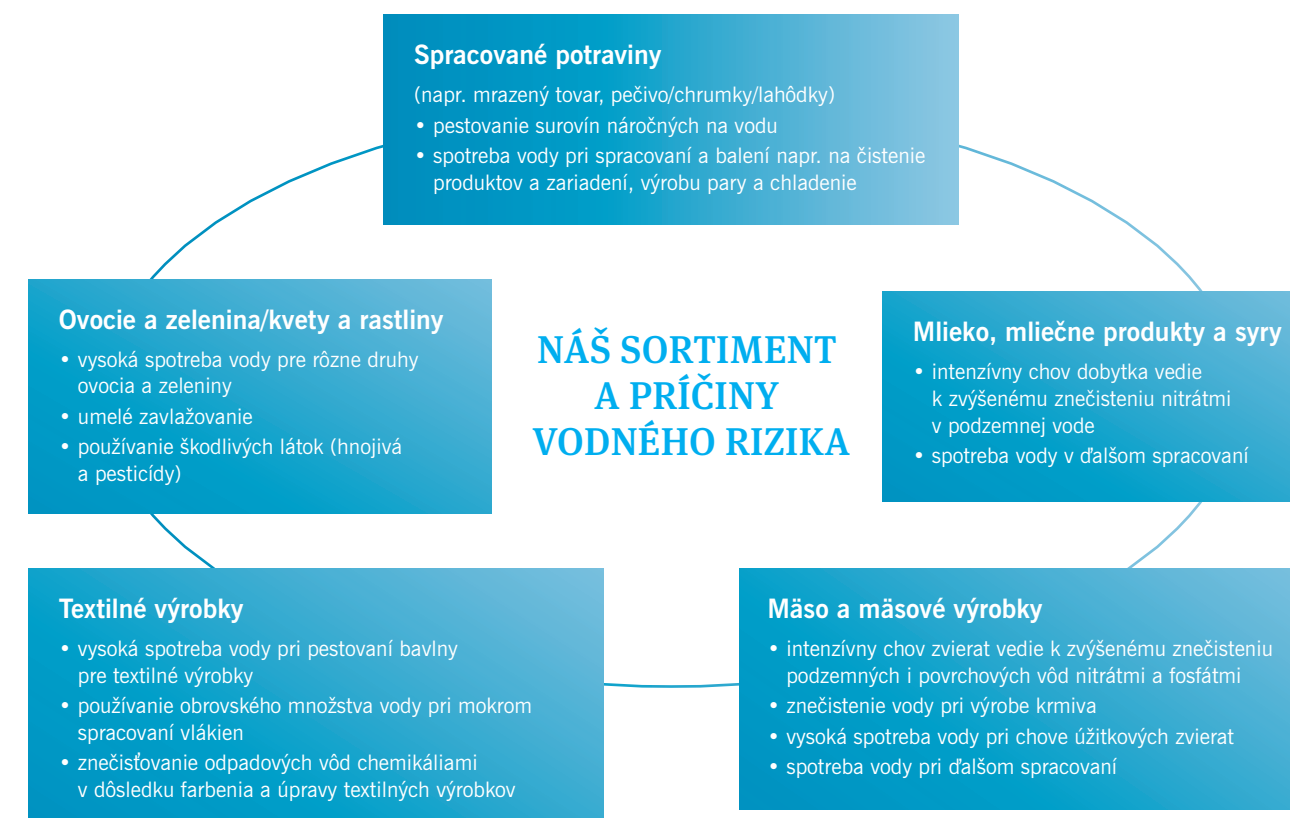
Zodpovednosť nám nie je ľahostajná, preto sme vyvinuli vodnú stratégiu s cieľom účinne znížiť vodné riziká v našom dodávateľskom reťazci. Úzko spolupracujeme so zainteresovanými stranami v príslušných krajinách pôvodu, ku ktorým patria okrem našich dodávateľov aj odborníci a občiansko-spoločenské organizácie, napríklad Alliance for Water Stewardship². V tomto procese podporujeme našich partnerov napr. pravidelnými školeniami a tréningami. Zlepšujeme už existujúce partnerstvá a iniciatívy a vstupujeme aj do nových spoluprác.

3. ZÁSADY UDRŽATEĽNÉHO VYUŽÍVANIA VODY

V rámci spoločenskej zodpovednosti máme v Lidli definované jasné pravidlá na systematické presadzovanie stratégie udržateľnosti a dbáme na jej dôsledné dodržiavanie. Služi na to procesný kolobeh, podľa ktorého sa orientujú naše zásady na udržateľné využívanie vody. Ako prvé sa zisťujú riziká a príležitosti v rámci hotspot analýzy. Na základe výsledkov analýzy vypracujeme ciele a opatrenia, aby sme mohli minimalizovať tieto potenciálne riziká. Vo fáze realizácie sa opatrenia sústavne preverujú z hľadiska ich účinnosti a v prípade potreby sa vylepšujú. O úspechoch a neúspechoch transparentne informujeme.

3.1. HOTSPOT ANALÝZA: OBLASŤ SLADKÁ VODA

Na to, aby sme v našom agrárnom dodávateľskom reťazci mohli identifikovať hlavné problémy, uskutočnili sme v roku 2019 analýzu. Tá umožnila identifikáciu produktových skupín s najvyšším (negatívnym) pôsobením na trvalú udržateľnosť. Nakoľko riziká vzťahujúce sa na vodu v dodávateľskom reťazci môžu siahť od znečistenia vody cez pestovateľskú prax (používanie hnojív a pesticídov) až po intenzitu vody (vodná stopa) pestovaného produktu, skúmali sme náš sortiment na základe dvoch faktorov: spotreba vody a znečistenie vody.

Na základe výsledkov môžeme konštatovať, že nespracované ovocie a zelenina, ako aj určité spracované potraviny predstavujú skupiny potravín s najvyšším vodným rizikom. Problémy sa nachádzajú predovšetkým v poľnohospodárskej prvovýrobe v dôsledku zavlažovania pestovateľských oblastí s vysokým nedostatkom vody, ako aj používania hnojív a pesticídov.

Okrem vodných rizík v našom dodávateľskom reťazci meriame pravidelne spotrebu vody v našich predajniach. Vzhľadom na to, že tá je v porovnaní so spotrebou v dodávateľských reťazcoch veľmi nízka, zamerali sme sa v tomto stanovisku najmä na dodávateľské reťazce.

Výsledky tejto analýzy pre nás predstavujú východiskový bod na podrobné sledovanie problémov v našom sortimente a na rozvíjanie cieľov a opatrení, ktoré sú približené v ďalšej časti.

4. NAŠE OPATRENIA

Na úseku nákupu máme v spoločnosti Lidl možnosť aktívne prijímať zmeny a tým prispievať k ochrane vody. To sa nám môže podariť napríklad zvýšením podielu certifikovaných výrobkov v našom sortimente. Tým podporujeme uznávané iniciatívy označovania produktov a zároveň zabezpečujeme minimálne štandardy pre udržateľnú výrobu.

Spolupráca s certifikovanými dodávateľmi a rozširovanie nášho sortimentu o certifikované výrobky predstavujú významné kroky

k vyššej udržateľnosti. V rámci analýzy certifikácií sme spoločne s externým výskumným inštitútom zisťovali, ktoré označenia alebo certifikácie dodávateľov majú najväčšie ochranné pôsobenie na zaobchádzanie s vodou. Časť našich produktov je certifikovaná vysoko ohodnotenou pečatou Rainforest Alliance, ktorá definuje prísne smernice pre úsporné zaobchádzanie so zdrojmi vody.

Členstvo v Alliance for Water Stewardship

V roku 2018 sa Lidl pridol k platforme Alliance for Water Stewardship (AWS), ktorá ako prvý medzinárodný štandard meria používanie vody na určitom mieste na základe sociálnych, ekologických a ekonomických kritérií. AWS tak pôsobí na úrovni podniku a platí ako pre priemysel, tak aj pre poľnohospodárstvo. Podnikom ponúka rámec na porozumenie vodohospodárskym opatreniam, na ich plánovanie, realizáciu, vyhodnocovanie a komunikáciu. Týmto členstvom sme sa priblížili k nášmu cieľu udržateľného zaobchádzania s vodou.

4.1. OPATRENIA V DODÁVATEĽSKÝCH REŤAZCOCH

4.1.1. Ovocie a zelenina

Zlepšenie využívania vody

Povinnou účasťou na štandarde Global G.A.P. dokumentujú všetky poľnohospodárske partnerské podniky Lidla svoju kompetenciu z hľadiska dobrej poľnohospodárskej praxe. Pritom sa zohľadňujú aj aspekty využívania vody⁴. Spolu s poľnohospodármi skúsame okrem toho aj program Global G.A.P. Sustainable Program for Irrigation and Groundwater Use (SPRING)⁵, ktorý sa špeciálne zaoberá aspektmi hospodárenia s vodou a jej praktickou využiteľnosťou.

Redukcia znečistenia vody

S dodávateľmi ovocia a zeleniny sme už v roku 2006 uzatvorili dohodu o trvalo udržateľnom znižovaní používania prostriedkov na ochranu rastlín. Na realizáciu nášho spoločného cieľa bola stanovená hranica na výskyt zvyškov účinných látok (reziduí) na jednu tretinu zákonom stanoveného limitu reziduí látok na ochranu rastlín (MRL).

Hodnotenie požiadaviek

Vychádzajúc z prvých skúseností následne hodnotíme a testujeme ďalšie opatrenia pre oblasť nákupu. Súčasťami hodnotiaceho procesu sú napríklad:

Dôkladná analýza: Na presnejšie analýzy vodných rizík používame najmä index vodného stresu, ktorý vypracoval World Resources Institut (WRI) pre agrárny sektor. Dodatočne sa používajú vodné ukazovatele špecifické pre jednotlivé produkty na základe údajov Water Footprint Networks (WFN). Kombinácia týchto dvoch spôsobov umožňuje vyhodnotenie vodných rizík pre rôzne kombinácie produktov v jednotlivých krajinách. Výsledky slúžia ako základ na odstupňovanie vodného rizika v dodávateľskom reťazci určitého výrobku. Tým vytvárame základ pre opatrenia na zníženie vodných rizík.

Zaobchádzanie s vodnými rizikami: Na stanovenie vodných rizík používame certifikácie Global G.A.P. Spring alebo AWS International Water Stewardship Standard.

4.1.2. KVETY A RASTLINY⁷

Na minimalizáciu spotreby a znečistenia vody pri výrobe nami predávaných kvetov a rastlín a zaručenie dobrej poľnohospodárskej praxe (napríklad vo forme efektívneho zavlažovania) požadujeme od začiatku r. 2020 od všetkých výrobných podnikov platnú Global G.A.P. certifikáciu.

4.1.3. TEXTILNÉ VÝROBKY

Lepšie využívanie vody

Pre zníženie spotreby vody pri výrobe našich textilných výrobkov uplatňujeme štandardy Cotton Made in Africa (CMiA), Organic Content Standard, Global Organic Textile Standard (GOTS), Better Cotton Initiative alebo Fairtrade. Biobavlna spotrebuje menej vody – zároveň sa pri jej pestovaní používa v porovnaní s konvenčnou bavlnou aj menej hnojív⁸. Na pestovanie bavlny štandardu CMiA sa využíva výlučne dažďová voda. Tým sa ušetrí v porovnaní s celosvetovým priemerom viac než 2 100 litrov vody na kilogram bavlnených vlákien⁹. Okrem používania biobavlny definuje GOTS-štandard pri spracovaní bavlny na textilné výrobky aj kritériá týkajúce sa vody. Tým zaväzuje certifikovaných výrobcov, aby si stanovili ciele na znižovanie spotreby vody. Obdobné kritériá týkajúce sa vody obsahujú aj výrobky s certifikáciou Fairtrade.

Z týchto dôvodov bude Lidl do konca r. 2022 objednávať 100 % bavlny z obnoviteľných zdrojov, ktoré zahŕňajú certifikácie Cotton Made in Africa, Organic Content Standard, Global Organic Textile Standard, Better Cotton Initiative alebo Fairtrade.

Redukcia znečistenia vody

Na odstránenie nebezpečných chemikálií z globálneho reťazca textilných výrobkov pristúpil Lidl v roku 2014 ku kampani Greenpeace DETOX¹⁰. Cieľom kampane je vylúčiť potenciálne nebezpečné chemikálie, zredukovať znečistenie odpadových vôd spôsobené výrobou a tým znížiť aj zaťaženie pre človeka a životné prostredie. Okrem toho je cieľom nahradiť nebezpečné chemikálie prírodou šetriacimi a pre zdravie človeka neškodnými látkami, napr. tlačiarenské pasty na báze vody, vybavenie bez obsahu PFC alebo umelá koža bez dimetylformamidu (DMF).

Minimálne raz za rok kontrolujú nezávislé inštitúty, či výrobcovia textilu a obuvi s mokrymi procesmi dodržiavajú zákaz používania nebezpečných látok. Okrem toho sa náhodne kontrolujú chemikálie a vykonávajú sa odbery odpadovej vody v relevantných podnikoch v dodávateľskom reťazci.

Lidl kupuje väčšiu časť svojho nepotravinového sortimentu od nezávislých ázijských výrobcov. Napriek pozoruhodným pokrokom a hospodárskemu rastu sú sociálne a ekologické podmienky v Ázii rozdielne. Preto kladíme osobitný dôraz na dodržiavanie uznávaných minimálnych štandardov a v týchto rámcoch sme definovali tri hlavné ciele:

- podporovanie bezpečného zaobchádzania s chemikáliami,
- zníženie spotreby energie, vody a chemikálií,
- ekologická likvidácia odpadu a adekvátny manažment odpadových vôd.

Na to, aby sme tieto ciele spoločne s našimi dodávateľmi mohli dosiahnuť, uskutočnili sme v spolupráci s Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) tréningový projekt PURE („Projekt für Umwelt- und Ressourcen-Effizienz“). Viac než 400 zamestnancov z 80 textilných výrobných podnikov z Číny a Bangladéša absolvovalo školenie z oblasti medzinárodne zavedených ekologických a bezpečnostných štandardov. Cieľom bolo najmä zlepšenie manažmentu odpadových vôd a zavedenie adekvátneho manažmentu chemikálií. To zaručuje, že skupiny chemikálií uvedené

v Lidl Detox Commitment budú vylúčené z výrobného procesu. Spotreba vody v zúčastnených výrobných podnikoch bola vďaka projektu znížená o takmer 5,8 mil. kubických metrov¹¹.

Ako člen Leather Working Group a Bündniss für nachhaltige Textilien sa Lidl zasadzuje za zníženie spotreby vody, ako aj za zodpovedný manažment chemikálií v textilnom výrobnom reťazci. Lidl taktiež zavádza produkty cirkulárnej ekonomiky – napríklad biologicky odbúrateľný textil certifikovaný podľa výrobných štandardov Cradle to Cradle®. Prísne kritériá zahŕňajú okrem iného aj zodpovedné zaobchádzanie s vodou.

Aj v budúcnosti budeme spoločne s našimi dodávateľmi pracovať na ďalšom rozvoji a budovaní našich ekologických systémov, ako aj systémov manažmentu chemikálií a odpadu, a tiež na vypracovaní zoznamov nebezpečných chemikálií pre našich subdodávateľov.

4.1.4. SUROVINY

Na redukcii vodných rizík pracujeme aj v rámci nákupu surovín. Napríklad časť nášho sortimentu kávy je certifikovaná podľa Rainforest Alliance/UTZ, Fairtrade alebo Bio. Všetky tri štandardy sú obsiahnuté v rôznych opatreniach na ochranu vôd. Aj kakao pre produkty našich vlastných značiek pochádza z trvalo udržateľného pestovania a je certifikované podľa medzinárodne uznávaných štandardov, ako sú Fairtrade, Rainforest Alliance/UTZ alebo Bio.

Uprednostňovaním surovín certifikovaných podľa medzinárodných štandardov výrazne prispievame k ochrane vodných zdrojov¹².

4.1.5. NEAR-FOOD

Plasty sú v prírode zväčša nerozložiteľné. Z toho dôvodu predstavuje znečistenie vôd mikroplastmi z Near-Food produktov veľký problém. Touto témou sa intenzívne zaoberáme od roku 2015 – zastávame názor, že redukcia emisií mikroplastov z každého zdroja má veľký význam. Favorizujeme jednotný európsky právny rámec, v ktorom je obsiahnutá aj jasná definícia mikroplastov. Doposiaľ však neexistuje zákonný zákaz mikroplastov v kozmetických výrobkoch na európskej úrovni. Spoločne s našimi dodávateľmi kozmetických výrobkov a výrobkov starostlivosti o telo sme uzatvorili dohodu: odstránenie mikroplastov z kozmetických výrobkov našich vlastných značiek do roku 2021¹³.

Okrem primárnych mikroplastov predstavujú nebezpečenstvo pre vodné zdroje aj sekundárne mikroplasty. Tie vznikajú mechanickým rozpadom plastových obalov a ich neodbornou likvidáciou. V našej plastovej stratégii sú preto definované konkrétne ciele pre redukciiu spotreby plastov v obalových materiáloch. Stratégia REset Plastic definuje pre skupinu Schwarz jednotný medzinárodný postup, ktorý sa rozčleňuje na päť oblastí: REduce, REdesign, REcycle, REmove a REsearch. Aj pomocou našej plastovej stratégie chceme do roka 2025 dosiahnuť to, že budeme používať o 20 % menej plastov a 100 % obalov produktov našich vlastných značiek vytvoríme maximálne recyklovateľných. Týmto spôsobom prispievame k znižovaniu množstva odpadu a znižujeme riziko prenikania plastov rôznych veľkostí vrátane mikroplastov do životného prostredia.

4.2. OPATRENIA V NAŠICH PREDAJNIACH

V porovnaní so spotrebou vody v dodávateľskom reťazci je spotreba vody v našich predajniach veľmi nízka. Aj napriek tomu chceme v tejto oblasti zaviesť opatrenia na ďalšiu redukciiu spotreby vody. Na zistenie spotreby vody a identifikovanie možností zlepšenia sme v našich predajniach implementovali systematickú evidenciu s napojením na centrálny monitorovací systém. Podľa neho najväčší podiel na spotrebe vody má čistenie predajní. Z toho dôvodu pracujeme na zlepšení týchto procesov. Našich zamestnancov okrem iného školíme a vzdelávame, aby s vodnými zdrojmi zaobchádzali zodpovedne.

4.3. PROJEKT „NENECHAJME TO PLÁVAŤ“

V septembri 2020 sme spolu so Slovenským vodohospodárskym podnikom spustili kampaň na pomoc slovenským riekam. Cieľom tejto kampane, do ktorej zapájame aj svojich zákazníkov, je prispieť k čistejším slovenským riekam a vodným nádržiam. Naším zákazníkom dávame od 14. septembra na výber – či mikroténové vrečko používané na pečivo či ovocie a zeleninu skutočne potrebujú, alebo si radšej zvolia ekologickejšiu alternatívu. Ak vrečko naozaj potrebujú, môžu zaň dobrovoľne zaplatiť jeden cent. Lidl následne túto sumu zdvojnásobí a prispieje ňou Slovenskému vodohospodárskemu podniku na čistenie slovenských riek a vodných nádrží. Veríme, že sa nám prostredníctvom tejto kampane podarí otvoriť diskusiu o nadmernom používaní mikroténových vreciek, vzdelávať našich zákazníkov a v konečnom dôsledku znížiť množstvo používaných jednorazových vreciek.

4.4. KOMUNIKÁCIA

O výsledkoch a pokrokoch v rámci svojich opatrení na znižovanie spotreby a znečistenia vody informuje Lidl transparentne. Všetkých zúčastnených – od výrobcov až po zákazníkov – chceme poučiť a kvalifikovať, aby opatrenia dodržiavali spolu s nami. V tomto kontexte zavádzame na obaloch vybraných výrobkov logo „Save Water“. Zákazníkov má upozorniť na jestvujúce problémy v súvislosti s témou voda a poskytnúť im odporúčania na dosiahnutie úspor vody v domácnosti a v rôznych oblastiach života.

5. ZDROJE

1. <https://www.adelphi.de/de/system/files/mediathek/bilder/Umwelatlas%20Liefer-kette%20-%20adelphi-Systain.pdf> (stav: marec 2017)
2. <https://a4ws.org>
3. Pre viac informácií pozri aj stanovisko k Spoločenskej zodpovednosti pri nákupe tovaru:
<https://www.spolocenskazodpovednost.sk/aktualita/sortiment/stanovisko-k-zodpovednemu-nakupu-tovaru>
4. <https://wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/WWF-WaterRisk-Studie-EN.pdf> (stav: október 2017);
<https://wwf.de/fileadmin/fm-wwf/Publikationen-PDF/WWF-Studie-Water-Stewardship-in-Landwirtschaftsstandards.pdf> (stav: júl 2015)
5. https://www.globalgap.org/uk_en/for-producers/global.a.p.addon/spring/
6. Pre viac informácií pozri aj Stanovisko k čerstvému ovociu a zelenine:
<https://www.spolocenskazodpovednost.sk/aktualita/sortiment/stanovisko-k-cerstvemu-ovociu-zelenine>
7. Pre viac informácií pozri aj Stanovisko k téme kvety a rastliny:
<https://www.spolocenskazodpovednost.sk/aktualita/sortiment/stanovisko-k-zasadam-pestovania-kvetov-rastlin>
8. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-66981-6_8 (stav: júl 2018)
9. <https://cottonmadeinafrica.org/en/news/cmia-cotton-saves-water-and-greenhouse-gas-emissions/> (stav: november 2014)
10. <https://www.greenpeace.de/kampagnen/detox>
11. Pre viac informácií pozri aj Lidl Detox Commitment Správa 2020:
<https://www.spolocenskazodpovednost.sk/sortiment/detox-zavazok-pribeh-jedneho-tricka>
12. Pre viac informácií pozri aj:
Stanovisko k udržiateľnému nákupu kávy <https://www.spolocenskazodpovednost.sk/aktualita/sortiment/zasady-udrzatelneho-nakupu-kavy>
Stanovisko k udržiateľnému nákupu čaju <https://www.spolocenskazodpovednost.sk/aktualita/sortiment/zasady-udrzatelneho-nakupu-caju>
Stanovisko k udržiateľnému nákupu kakaa <https://www.spolocenskazodpovednost.sk/aktualita/sortiment/zasady-udrzatelneho-nakupu-kakaa>
13. Pre viac informácií pozri aj Stanovisko k mikroplastom:
<https://www.spolocenskazodpovednost.sk/aktualita/sortiment/stanovisko-k-mikroplastom>